

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری
دفتر فنی مرتع

مجموعه مقالات همایش مدیریت مراتع مناطق خشک

مجتمع آموزشی دکتر جوانشیر - کلاک کرج

شهریور ماه ۱۳۸۴

تدوین: گروه مرتعداری

مجموعه مقالات همایش مدیریت مراعات مناطق خشک

مسئولیت صحت و سقم مطالب بر عهده مولف است.

استفاده از مطالب در صورت ذکر ماخذ مجاز می باشد.

فهرست مقالات :

- مدیریت مرتع در مناطق خشک (عسگر علیزاده - کارشناس ارشد مرتعداری - دفتر فنی مرتع) ----- ۱
- لزوم بازنگری در روش های ارزیابی و اندازه گیری (انونتوری) مراتع مناطق خشک ایران (مصطفی سعیدفر - عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات جنگل ها و مراتع). ----- ۸
- زمان و میزان بهره برداری در مراتع مناطق خشک با توجه به رژیم بارندگی (ناصر باغستانی میبیدی - استادیار پژوهش مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان یزد). ----- ۱۵
- خصوصیات رویشی و تولیدی گیاهان و رفتار چرای دام در مراتع رود شور ساوه (عباسعلی سنگل - عضو هیأت علمی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع). ----- ۲۶
- ضرورت تعیین معیار و شاخصهای آسیب پذیری مناطق خشک (محمد درویش - مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع) ۳۷
- مدیریت مراتع مناطق خشک فرضیات، واقعیتها و تناقضات موجود (حسین بدری پور - کارشناس ارشد مرتعداری - دفتر فنی مرتع) ----- ۴۵
- مقدمه ای بر مدیریت مراتع در مناطق خشک و بیابانی (محمدجاریانی - عضو شورایی عالی جنگل، مرتع و خاک). ----- ۵۷
- نقش گیاهان علوفه ای و مرتعی در چرخه تولید و ارتباط آن با برنامه ها و سیاست ها در حفظ و تقویت منابع طبیعی کشور (حسین ارزانی - حسین آذر نیوند دانشیار و استادیار دانشکده منابع طبیعی ، دانشگاه تهران). ----- ۷۲
- بررسی امکان برگشت پذیری پوشش گیاهی در مراتع مناطق خشک سایت نمونه کاسکین (ایران شهر در بلوچستان جنوبی) - گونه مورد بررسی تاغ (محمد فیاض - عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات جنگل ها و مراتع، مربی پژوهشی). ----- ۸۹
- شایستگی مراتع جهت چرا و نقش آن در مدیریت مرتع (احمد دلاوری - کارشناس ارشد مرتعداری) ----- ۹۳
- نگاه کلان به مدیریت مراتع در مناطق خشک (مهندس سید محمد موسوی - مدیرکل دفتر تثبیت شن و بیابانزدائی) ----- ۱۰۳

پیشگفتار:

به منظور بررسی پوشش گیاهی و تغییرات آن در اثر خشکسالیهای چند سال اخیر و پیرو درخواست اداره کل منابع طبیعی استان سیستان و بلوچستان از دفتر فنی مرتع ، بازدیدهایی از مراتع شهرستانهای زاهدان ، خاش ، سراوان و ایرانشهر در آذرماه سال ۱۳۸۳ انجام پذیرفت. در این بررسیها مشخص شد که در مناطق مذکور در اثر خشکسالی پیاپی ۶ سال اخیر بسیاری از گونه‌های علفی از ترکیب گیاهی حذف گردیده و بقیه گونه‌های موجود در مراتع نیز در خشکی مطلق بسر می‌برند همچنین تولید مرتع به شدت کاهش یافته و بسیاری از تیپهای گیاهی فاقد ظرفیت چرای شده‌اند.

در بازدید مجدد در اردیبهشت سال ۱۳۸۴ از مراتع مذکور و بعلت بارندگی‌های خوب زمستانه سال ۸۳ و پس از سپری شدن خشکسالی ، تجدید حیات طبیعی گیاهانی که پایه‌های مادری آنها در اثر خشکسالی از بین رفته‌اند قابل مشاهده بود . لذا با توجه به آنچه که اتفاق افتاده است ضرورت اعمال شیوه‌های مدیریتی خاص در این مناطق و بررسی پوشش گیاهی و تغییراتی که در اثر خشکسالیها در ترکیب گیاهی رویشگاههای مختلف بوجود آمده اجتناب ناپذیر است.

در همین راستا طی مکاتبه ای با مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع به تحقیق و بررسی روی دو موضوع زیر تأکید گردید:

- دسته بندی گیاهان مرتعی از نظر مقاومت به خشکی بمنظور استفاده آنها در عملیات اصلاح و

احیاء مراتع مناطق خشک

- معرفی گیاهانی که در رویشگاههای مختلف ناپدید گردیده اند و بررسی وضعیت این گونه ها در

ترسالیهایی که اتفاق خواهد افتاد (با تکیه بر عامل خاک بعنوان بانک بذر)

علاوه بر آن، ضرورت تشکیل همایش با شرکت متخصصین و محققین احساس گردید و بدنبال

آن طی نامه های شماره ۵۷۷۳/۴۱ - ۸۳/۱۰/۵ و ۷۰۶۱/۴۱ - ۸۳/۱۲/۱۵ مکاتبه ای با سایر

مراکز تحقیقاتی، ادارات کل منابع طبیعی و دانشگاه ها بمنظور فراخوان مقالات و نقطه نظرات کارشناسی انجام گردید.

سرانجام پس از پیگیریهای بعمل آمده نظیر جلسه مورخ ۸۴/۴/۴ با اعضاء محترم شورایی عالی جنگل، مرتع و خاک این همایش یکروزه ، شانزدهم شهریور ماه سالجاری با حضور ۱۰۰ نفر از کارشناسان ، اساتید و صاحب نظران بخشهای اجرا ، تحقیقات و دانشگاه در محل مجتمع آموزشی دکتر جوانشیر - کلاک کرج _ برگزار گردید .

مجموعه حاضر متن کامل مقالات ارائه شده در این نشست می باشد .

تشکر و قدر دانی :

از کلیه صاحب نظران و اندیشمندانی که با حساسیت و وظیفه شناسی و با ارسال مقالات و دیدگاهها و حضور فعال خود در هر چه بهتر برگزار شدن همایش همکاری و نسبت به ارتقاء مرتعداری کشور تلاش نموده اند تشکر و قدردانی می گردد.

همچنین از جناب آقای مهندس علیزاده و سرکارخانم مهندس مهدوی که مصرانه و با اعتقاد به لزوم دستیابی و تحقق شیوه های نوین و علمی مدیریت مراتع و با فراهم کردن شرایط حضور صاحب نظران مرتع ، پیگیری کلیه امور را برعهده داشتند تشکر و قدردانی می گردد.

امید است برگزاری این همایش مقدمه ای در جهت دستیابی به شیوه های علمی و عملی ویژه مدیریت مراتع در مناطق خشک گردد . لذا خواهشمند است کلیه صاحب نظران دیدگاههای خود را در هر یک از محورهای زیر و سایر موارد مرتبط با مدیریت مراتع مناطق خشک به این دفتر منعکس نمایند تا در نشستهای کارشناسی و تخصصی آینده مورد استفاده قرار گیرد :

- برنامه ریزی و مدیریت خاص مراتع در مناطق خشک
- اصلاح روشهای ارزیابی و اندازه گیری با توجه به ناکارآمدی روشهای متداول فعلی
- اصلاح و بازنگری روشهای اصلاحی و احیایی مراتع مناطق خشک

نگهدار اسکندری

مدیرکل دفتر فنی مرتع